

अॅग्रोमेट अँड वायझरी बुलेटीन
ग्रामीण कृषि मौसम सेवा, एएमएफयु,
कृषि हवामानशास्त्र विभाग
कृषि महाविद्यालय, पुणे ४११ ००५

फोन : ०२०-२९५१६२६४

ई-मेल : amfupune@gmail.com

हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला समितीची साप्ताहिक बैठक दि. १८/०८/२०२६

जिल्हा : सोलापूर

हवामान घटक	पुढील पाच दिवसांचा हवामानाचा अंदाज (१८/०८/२०२६ ते २२/०८/२०२६)				
दिनांक	19	20	21	22	23
पाऊस (मिमी)	2.0	7.0	3.0	2.0	1.0
कमाल तापमान (अं.से.)	32	33	34	35	35
किमान तापमान (अं.से.)	23	23	23	22	22
ढग स्थिती (आकाश)	5	6	5	3	3
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)	92	92	92	90	91
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)	81	85	83	83	83
वाऱ्याचा वेग (किमी/तास)	18	19	20	20	21
वाऱ्याची दिशा (अंश)	259	278	274	360	264

हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला

पीक	पीक अवस्था	कृषि विषयक सल्ला
हवामान सारांश/ इशारा		भारतीय हवामान खात्याच्या प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई यांच्या अंदाजानुसार जिल्ह्यात दिनांक १८, २१ व २२ ऑगस्ट, २०२६ रोजी तुरळक ठिकाणी तर दिनांक १९ ऑगस्ट, २०२६ रोजी बऱ्याच ठिकाणी तर दिनांक २० ऑगस्ट, २०२६ रोजी काही ठिकाणी पावसाची शक्यता आहे. ईशारा : भारतीय हवामान खात्याच्या प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई यांच्या अंदाजानुसार जिल्ह्यात दिनांक १९ ऑगस्ट, २०२६ रोजी तुरळक ठिकाणी वादळी वारा (३० ते ४० किमी/तास), मेघगर्जना, विजासह हलका ते मध्यम स्वरूपाच्या पावसाची शक्यता आहे.
विस्तारित श्रेणी अंदाज (ईआरएफएस)		विस्तारित श्रेणी अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मध्य महाराष्ट्र विभागात (धुळे, नंदुरबार, जळगाव, नाशिक, अहमदनगर, पुणे, सातारा, सांगली, सोलापूर, कोल्हापूर) दिनांक १६ ते २२ ऑगस्ट, २०२६ दरम्यान - पावसाचे प्रमाण सरासरी पेक्षा जास्त राहण्याची शक्यता आहे. - कमाल तापमान सरासरी पेक्षा कमी राहण्याची शक्यता आहे. - किमान तापमान सरासरी इतके राहण्याची शक्यता आहे.
सामान्य सल्ला		- परावर्तकांचा वापर : अवर्षणप्रवण कालावधीत सूर्याच्या उष्णतेमुळे पिकाच्या अंतरंगातून मोठ्या प्रमाणात बाष्पीभवन होत असते. ते कमी करण्यासाठी केओलीन , पांढरा रंग अगर खडू पावडरचा ८ टक्के फवारा पानांवर दिल्यास सूर्यप्रकाश पानावरून परावर्तित होऊन पिकांच्या अंतरंगातून होणारी पाण्याची वाफ कमी करण्यास मदत होते. पर्यायी पाण्याची बचत होऊन अवर्षण कालावधीत ताण सहन होतो. - जून महिन्यामध्ये पेरणी झालेल्या उडीद मूग चवळी आणि तूर या पिकांमध्ये कमी पाऊस असेल अशा ठिकाणी जमिनीतील उपलब्ध ओलावा जतन करणेसाठी आणि शेत तणमुक्त ठेवण्यासाठी एक कोळपणी अथवा खुरपण करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे. - नुकत्याच झालेल्या पावसाच्या ओलीवर हलक्या जमिनीवर पेरणी करावयाची असल्यास प्रचलित पीक पद्धतीमध्ये बदल करून बाजरीची अथवा मध्यम जमिनीवर चाऱ्यांसाठी ज्वारीची पेरणी योग्य पाऊस झाल्यास शास्त्रोक्त पद्धतीने वीजप्रक्रिया करून दोन चाडी पाभरीने करावी. पेरणी करताना पिकांस माती परीक्षणानुसार खतमात्रा द्यावी अन्यथा शिफारशीत खतमात्रा द्यावी. बाजरीकरिता पेरणीच्या वेळेस ५०:२५:२५ नत्र स्फुरद आणि पालाश द्यावे. - खरीप हंगामातील रिकाम्या (नापेर) जमिनीत मूलस्थानी मृद व जलसंधारणासाठी मफुकृवि , राहुरी ने विकसित केलेले ट्रॅक्टर चलीत बंदिस्त वाफे तयार करणारे अवजार वापरून किंवा उपलब्ध यंत्राच्या सहाय्याने ६ x २ मी. आकाराचे वाफे तयार करावेत जेणेकरून पावसाचा पडणारा प्रत्येक थेंब अडवून जमिनीत जिरवला जाईल - पाणी उपलब्ध असल्यास उभ्या पिकांना संरक्षित पाणी द्यावे. - हुमणी कीड : हुमणीचे भुंगेरे सूर्यास्तानंतर बाभूळ , बोर , लिंब या झाडांवर पाने खाण्यासाठी गोळा होतात. अशा झाडांच्या फांद्या रात्री काठीच्या सहाय्याने हलवून खाली पडलेले भुंगेरे गोळा करावेत व रॉकेल मिश्रित पाण्यात टाकून मारावेत. हा उपाय शेतकऱ्यांनी सामुदायिकरित्या करावा. त्यामुळे अंडी घालण्यापूर्वीच भुंगेऱ्यांचा नायनाट होईल. हुमणी अळीच्या जैविक नियंत्रणासाठी मेटारिझीयम अँटिसोप्ली परोपजीवी बुरशी २० कि. प्रति हेक्टर जमिनीत मिसळावे (शेणखतामध्ये मिसळून टाकता आल्यास उत्तम). - सर्व उभ्या पिकांना ढगाळ हवामानामुळे किड व रोगाचा प्रादुर्भाव आढळून आल्यास फुले बायोमिक्स ची फवारणी १० मिली प्रति लिटर पाणी प्रमाणे करावी. तसेच सूक्ष्म अन्नद्रव्याची कमतरता असल्यास पेरणीनंतर पीक फुलोरा अवस्थेत फुले ग्रेड II ची फवारणी १० मिली प्रति लिटर पाणी प्रमाणे करावी.

		- गरजेप्रमाणे आंतरमशागत निंदणी/ कोळपणी करून पिक तण विरहित ठेवावे. - हवामान अंदाजावर आधारित कृषि सल्ला व हवामानाच्या पूर्वानुमाना करिता 'मेघदुत' मोबाईल ॲपचा वापर करावा. मेघगर्जना व विजेच्या पूर्वानुमानाकरिता 'दामिनी' मोबाईल ॲपचा वापर करावा. - कृषिविषयक माहितीसाठी, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाच्या कृषिदर्शनीचा आणि सद्यस्थितीचा विचार करता आपत्कालीन पीक नियोजन पुस्तिकेचा एक संदर्भ ग्रंथ म्हणून उपयोग करावा.
ऊस	पीक वाढीची अवस्था	खोड किडीच्या जैविक नियंत्रणासाठी ट्रायकोग्रामा चिलोनिस (ट्रायकोकार्ड) ५ ते ६ ट्रायकोकार्ड १५ दिवसाच्या अंतराने प्रति हेक्टर वापरावे तसेच ५ कामगंध सापळे (इ.एस.बी. ल्यूर) प्रति हेक्टर वापरावे.
सूर्यफूल	पीक वाढीची अवस्था	सूर्यफूल पिकातील शेंडे मर (बड नेक्रोसिस) हा रोग रस शोषणार्थ किडींमुळे होतो. त्याच्या नियंत्रणासाठी इमिड्याक्लोप्रीड १७.८ एस.एल. २ मिली प्रति १० लिटर पाण्यामधून फवारणी करावी.
सोयाबीन	पीक वाढीची अवस्था	ज्या भागात पिकात वापसा असल्यास ३०-३५ दिवसांनी कोळपणी करावी जेणेकरून पिकास भर लागेल व तणांचा बंदोबस्त होईल. पाने खाणाऱ्या अळीच्या नियंत्रणासाठी फ्ल्यूबेंडीअमाईड ३९.३५ % एस.सी., ३ मिली प्रति १० लिटर पाण्यातून फवारणी करावी. किडीची आर्थिक नुकसान पातळी पाहूनच फवारणी करावी.
मुग/उडीद/चवळी	पीक वाढीची / फुलोरा अवस्था	मुग आणि उडीद पिकांमध्ये पावसाच्या खंडांमुळे ओलाव्याचा ताण जाणवत असेल आणि पाणी उपलब्ध असेल तर संरक्षित पाणी द्यावे अथवा २ टक्के युरिया किंवा पोटॅशियम नायट्रेटची फवारणी करावी. मुग, उडीद, चवळी, हुलगा, मटकी या पिकांवर रस शोषणार्थ किडींच्या नियंत्रणासाठी ५% निंबोळी अर्काची फवारणी करावी किंवा लेकॅनिसिलियम लेकॅनी (पूर्वीचे व्हीटीसिलियम लेकॅनी) या जैविक बुरशीनाशकाचे मिश्रण ५ ग्रॅम प्रति लिटर पाणी याप्रमाणे फवारणी करावी आणि प्रति एकर ८ ते १० पिवळे चिकट सापळे वापरावेत.
मका	पीक वाढीची अवस्था	किडींचा प्रादुर्भाव टाळण्यासाठी ८-१० कामगंध सापळे प्रति एकर लावावेत. अमेरिकन लष्करी अळीच्या नियंत्रणासाठी स्पिनेटोरम ११.७ टक्के एससी ५ मिली किंवा ब्रोफ्लानिलाइड २० टक्के एससी २.५ मिली किंवा आयसोयायक्लोसेरॅम १८.१ एससी ६ मिली किंवा इमामेक्टिन बेंझोएट १.५ टक्के + प्रोफेनोफोस ३५ टक्के डब्ल्युडीजी १५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
तूर	पीक वाढीची अवस्था	तूर पिकामध्ये २० ते ३० दिवसानंतर तणांचा प्रादुर्भाव जाणवत असेल तर इमॅजिथायपर १० टक्के एस. एल. २ मिली प्रति लिटर या प्रमाणात तणनाशकाची फवारणी करावी आणि ओलावा व्यवस्थापनासाठी पेरणीनंतर ३० दिवसांनी दोन ओळीमध्ये सरी काढावी. तुरीच्या पिकामध्ये शेंडे खुडणी लागवडीनंतर ४५ दिवसांनी वरु न ५ सेंटीमीटर अंतरावर करावी. शेंडा खुडणी हे वाढ नियंत्रित करण्यासाठी एक प्रभावी कृषी पद्धती आहे. यामुळे पार्श्व शाखांची वाढ प्रोत्साहित होते आणि पिकाचे उत्पादन वाढते. पिकास १९:१९:१९ खताचा १ किलो प्रति २०० लिटर पाण्यातून प्रति एकर फवारणी करावी.
कांदा	पीक वाढीची अवस्था	रस शोषणाऱ्या किडींच्या नियंत्रणासाठी ५ % निंबोळी अर्काची फवारणी करावी . तसेच मावा किडीच्या प्रभावी नियंत्रणासाठी इमिडाक्लोप्रीड १७.८ एस.एल., ३ मिली प्रति १० लिटर या प्रमाणे पावसाची उघडीप व घून फवारणी करावी.
केळी	पीक वाढीची अवस्था	करपा (सिगाटोका) रोगाच्या नियंत्रणासाठी *रोगग्रस्त पानाचा भाग / पाने काढून जाळावीत. * पहिली फवारणी २५ ग्रॅम मॅन्कोझेब ७५% डब्ल्यू.पी. किंवा २५ ग्रॅम कॉपर ऑक्सिक्लोराईड ५० टक्के डब्ल्यू. पी. दुसरी फवारणी प्रोपिकोनेझोल ५ मिली + मिनरल ओईल १०० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारावे. * कुकुबर मोझॅक (इन्फेक्शीअश) विषाणू रोगाच्या नियंत्रणासाठी प्रादुर्भाव दिसताच रोगग्रस्त झाड उपटून दूर ठिकाणी नेऊन जाऊन किंवा जमिनीत गाडून नष्ट करावीत. या रोगाचा प्रसार मावा किडीमार्फत होत असल्याने नियंत्रणासाठी इमिडॅक्लोप्रीड ५ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारावे. * कंद सड जीवाणूजन्य रोगाच्या नियंत्रणासाठी ब्लिचिंग पावडर ४ ग्रॅम प्रति १/२ लिटर पाण्यामध्ये मिसळून प्रति झाड आळवणी करावी.
सिताफळ	पीक वाढीची अवस्था	सिताफळातील पिठ्या ढेकून या किडीच्या नियंत्रणासाठी लेकॅनोसिलियम लेकॅनी (व्हीटीसिलियम लेकॅनी) हे जैविक बुरशीनाशक ५ ग्रॅम अधिक फिशऑईल रोझीन सोप ५ ग्रॅम किंवा मेटारायझीयम ५ ग्रॅम आणि ५ मिली दुध प्रति लिटर पाणी याप्रमाणात आर्द्रतायुक्त हवामान असताना फवारणी करावी. सिताफळ पिकातील फळमाशी व्यवस्थापनासाठी कामगंध सापळे प्रति एकरी ४ ते ५ या प्रमाणात वापरावेत. पावसाचा खंड पडल्यास बागेस संरक्षित पाणी द्यावे.
डाळिंब	पीक वाढीची अवस्था	हवेतील जास्त आर्द्रता आणि ढगाळ वातावरणामुळे फुलकिडे (Thrips) आणि फळ पोखरणारी अळी (Fruit Borer) किडींचा प्रादुर्भाव वाढण्याची शक्यता असल्याने सायट्रानिलीप्रोल १०.२६% OD (१मिली/लि) किंवा लॅम्ब्डा-सायहेलोथ्रिन ०४.९०% CS (१मिली/लि) किंवा ब्रोफ्लानिलाइड २०% SC (२.५मिली/१०लि) चा शिफारसीनुसार फवारणीसाठी वापर करावा. पिठ्या ढेकून (Mealybug) व खवले कीडीच्या नियंत्रणासाठी क्लिनलफॉस २५% EC (३ मिली/लि) ची फवारणी करावी . किडींची आर्थिक नुकसान पातळी पाहूनच फवारणी करावी. हस्त बहा रासाठी पाण्याच्या उपलब्धतेनुसार नियोजन करावे.
जनावरांचे व्यवस्थापन		गाय, म्हैस, शेळया व मेंढयांमध्ये आढळणा-या विषाणू जन्य लाळया खुरकत रोगाच्या नियंत्रणासाठी राज्यात प्रतिबंधात्मक लसीकरणाची नववी मोहिम १३ ऑगस्ट ते २९ सप्टेंबर या कालावधील राबविण्यात येणार आहे. या मोहिमेअंतर्गत जवळपास १ कोटी २० लाख लसमात्रा उपलब्ध करून देण्यात आल्या आहेत. प्रत्येक शेतक-यांनी आपल्या पशुधनाचे आरोग्य चांगले राहण्यासाठी पशुधनाचे लसीकरण करून घ्यावे. या लसीकरणामुळे २०३० अखेर लाळया खुरकत रोगाचे निर्मूलन करण्याच्या शासनाच्या उद्दीष्टाला निश्चितच मदत होईल.

*टिप : शेतकरीबंधूनी किटकनाशकाची, बुरशीनाशकाची फवारणी करताना स्वतःची योग्य ती खबरदारी/ काळजी घेऊन किसान कवच बॉडीसूटचा वापर करावा.

स्त्रोत : १) हवामान पूर्वानुमान : प्रादेशिक हवामान पूर्वानुमान केंद्र, मुंबई.

२) मागील हवामान : -

ठिकाण : कृ.म.वि., पुणे . दि. : १८.०८.२०२६

स्वाक्षरीत

प्रमुख अन्वेषक, ग्राकृमौसे, ऐएमएफयु, पुणे तथा
प्रमुख, कृषि हवामानशास्त्र विभाग, कृ.म.वि., पुणे